

**OTA-ONALAR VA BOLALAR O'RTASIDAGI KOMUNIKATIV
MUAMMOLARI.**

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Ijtimoiy fanlar fakulteti geografiya

yo'nalishi 1-24 talabasi.

Allayorov Erali Elbek o'g'li.

Tel:+998770595986

E-mail: allayoroverali@gmail.com.

Annotatsiya: Mazkur ishda ota-onalar va bolalar o'rtasidagi muloqot jarayonida yuzaga keladigan asosiy muammolar va ularni hal etish yo'llari o'rganilgan. Tadqiqotda kommunikatsiya madaniyati, psixologik xususiyatlar, zamonaviy texnologiyalarning ta'siri hamda oilaviy munosabatlarning muhim jihatlari tahlil qilinadi.

Kalit so'zlar: Kommunikatsiya, bolalar, oilaviy muhit, e'tibor va hurmat, oila psixologiyasi, emotsional aloqa.

Kirish; Ota-onalar o'rtasidagi kommunikativ muammolari oiladagi munosabatlarning asosiy qismini tashkil etuvchi muammolardan biridir. Zamonaviy jamiyatda turli ijtimoiy, iqtisodiy va psixologik omillar ota-onalar o'rtasidagi muloqot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bu muammolar oilaviy muhitning sog'lom rivojlanishiga, farzandlarning tarbiyasi va psixologik holatiga jiddiy ta'sir qilishi mumkin.

Asosiy qism; Hayotda kamida bir marta farzandining itoatsizligiga duch kelmagan ota -ona bo'lmasa kerak.

Ko'pincha ota -onalarga "o'jarni qo'rqitish", bola bilan kelishishga harakat qilish, "yaxshi ma'noda "so'rash, uni sevimli o'yin-kulgilaridan mahrum qilish va ba'zan uni jazolash uchun barcha mumkin bo'lgan variantlarni sinab ko'rgandek tuyuladi,

itoatsizlik uchun . Ammo zamonaviy ota-onalarning asosiy muammosi shundaki, ularning ko'pchiligi itoatsizlik odat bo'lib qolmasligi va bola "nazorat qilib bo'lmaydigan" bo'lib qolmasligi uchun o'z farzandi bilan munosabatlarni qanday qilib to'g'ri qurishni bilmaydi. Hayotda ota-onalar farzandlarini ko'nglidan borishi, farzandi undan hech narsa yashirmasligi va xuddi do'stidek aytgani kabi barcha sirlarini ayta olishi kerak, ota-onalar farzandlarini ko'p qupol muamolada bo'lmasligi, har doim ularni rag'batlantirishi zarur, shunda bolalar o'z ustida ishlashlarni kuchaytirishadi. Ota-onalar farzandlari bilan ochiq va mehribon muloqat qilishi zarur, shunda barcha muammolar yechildi, oralarda nizolarva hech qanday kommunikatsiya muamolari kelib chiqmaydi va avvalo ota-onalar oiladagi muhitni to'g'irlashi zarur deb bilaman, xalq tilida bir naql bor "Qush uyasida ko'rganini qiladi" deyishai dono xalqimiz. Ota-onalar dono, sabrli va mehribon ota-ona bo'lishlari kerak.

Ota-onalar va bolalar o'rtasidagi munosabatlar bu murakkab munosabatlar tizimi, tarbiya psixologiyasini o'rganishining predmeti bo'lib uning maqsadi, ota-onalar va bolalar o'rtasidagi aloqalarni rivojlantirishdir. Oila muhitli bola ikki xil darajada ta'sir qilishi mumkin .

Uning jamiyatdagi munosabatlarining shakillanishiga. Bolaning shaxsiyatini shakillanishiga nafaqat ota-onasining , bolaning o'ziga bo'lgan munosabati, balki ota-onaning bir- biriga bo'lgan munosabati ham ta'sir ko'rsatadi. Agar bolaga ota-onadan yetarlicha e'tibor berilsa, ota-ona ham uni tarbiyasida bir xil darajada faol ishtirok etsa, bola g'amxo'rlik va muhabbat bilan o'ralgan bo'lsada , lekin ota-onaning o'rtasida ziddiyatlar yuzaga kelsa, bu vaziyat bolalarga keyingi hayotda aks etadi. Oiladagi ziddiyatli mamlardan , bolalar jabr chekadi bun esa ularni psixologiyasiga ta'sir ko'rsatadi. Ayniqsa bolalarda bu balog'at yoshda ko'p kuzatiladi, ota-onalar farzandini tushinishmaydi. Bolaga bosim o'tkazishadi, bu esa bolaning psixologiyasiga yomon ta'sir qiladi. Bu paytda bolalar mehrga muhtoj bo'ladi. Bolalar uydan olmagan mehrni e'tiborni ko'chadan izlashadi. Ota-ona munosabati shaxsning ijobiylashuviga olib keladi . Bolaning ijobiylashuvini kattalar bilan muloqat tengdoshlar bilan muloqatmaktab va madaniyat kabi bu qator

omillar ta'sir qiladi . Ota-onaning munosabati juda muhim bo'lishining sababi juda muhim bo'lishining sababi, bolaning bog'lanish uslublarini shakillanishi bilan bog'liq. Oilaga yo'naltirilgan o'rganilgan bog'lanish uslubi bolaning bolaning boshqa shaxslar bilan munosabatlarni shakillantiradi. Shunday qilib ota-onalarga bolalarga psixik taraqqiyotidagi ta'sir qialdi, ularning kelajagiga faravonligiga ko'p jihatdan bog'liqdir. Befarq ota-onalar bolaning xohish- istaglarini hech qachon cheklov qo'ymaydi, uning xohish-istaglariga e'tibor bermaydi. Ular o'z farzandlariga be'tibor berishmaydi, va ularni e'tiborsiz qoldiradilar. Bu oilada o'sayotgan bola vaqt o'tishi bilan salbiy xulq-atvor namoyon qila boshlaydi.

Xulosa

Gumanistik tushunchalar ota-onalarning psixologik madaniyatini bolaning shaxsiy xususiyatlarini shakllantirishga ijobiy ta'sir ko'rsatadigan omil sifatida hisobga olishga qaratilgan. K. Rojers farzandi bor ota-ona uchun chuqur empatik tushunish bilan ajralib turadigan "yordamchi munosabatlar" o'rnatishi va shu tariqa bolalarning qadriyatleri va e'tiqodlariga ta'sir ko'rsatishi muhim deb hisoblagan. Tadqiqotchilar ota-onalarning bolalarga bo'lgan buzg'unchi munosabati ularning bolalarning shaxsiy xususiyatlarini, qadriyatlarini, munosabatlarini noto'g'ri idrok etishlari natijasidir, deb hisoblashadi.

A.A.Bodalevning fikricha, ota-onalar va bolalar o'rtasidagi munosabatlarning o'ziga xos xususiyatlari, birinchi navbatda, ota-onaning bolaga bo'lgan. munosabati bilan belgilanadi. Chunki, muallifning fikriga ko'ra, bola ota-ona munosabatlarining determinantlarini o'ynaydigan jarayonlarning sub'ekti emas. Bola-ota-ona munosabatlarining integrativ ko'rsatkichlari sifatida bir qator mualliflar, masalan, A.Ya. Varga, A.I. Zaxaro, A.S, Spivakovskaya, V.V. Stolin ko'rib chiqaylik: "ota-ona munosabati", "ota-ona munosabati", "ota-onaning pozitsiyasi", "ta'lim uslubi". A.Ya.Varganing asarlari va V.V. Stolin ota-ona munosabati fenomenini o'rganishga katta hissa qo'shdi. Mualliflar ota-onalar o'rtasidagi munosabatlarni bolaga nisbatan turli xil his-tuyg'ularning ajralmas tizimi, u bilan muloqot qilishda qo'llaniladigan xatti-harakatlar stereotiplari, bolaning fe'l-atvorini, uning harakatlarini idrok etish va tushunish xususiyatlarini belgilaydilar.

Tadqiqotchilarning fikriga ko'ra, ota-onalarning munosabatiga bir qator omillar ta'sir qiladi, ular orasida ular: ota-onaning ham, bolaning ham shaxsiy xususiyatlari, oila ichidagi munosabatlarning xususiyatlari, hayotiy qadriyatlar va munosabatlar, shuningdek, ijtimoiy-madaniy omillar. umumiy.A.Ya. Varganing so'zlariga ko'ra, ota-ona munosabatlarning tuzilishi uchta o'zaro ta'sir qiluvchi komponentdan iborat.

Foydalanilga adabiyotlar:

<https://doi.org/10.528/zenoda/13318457>

Ibaydullayva U.R Ota-ona va farzandlar o'rtasidagi nizolarning ijtimoiy psixologik xususiyatlari 2022.

Kadirova A.T. O'smirlarda oilaviy nizolar to'g'risida ijtimoiy tassavurlarning shakillanishi;--2007.

Http://t.me/Erus_uz

Oilapsixologiyasi-2008-yil F.A.Akramov,G.Sohihova , G.Niyozmetova, G'.M.Shoumarov.

<https://psixologim.uz/threads/avlodlar-ortasidagi-aloqa-ota-onalar-va-bolalar/>

Tolipov O'.Q., Usmonboeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. -T.: Fan, 2006.

Shahrisabz davlat pedagogika instituti talabasi.

Allayorov Erali Elbek o'g'li.

Tel:+998770595986

E-mail:allayoroverali@gmail.com